

به نام خدا

آموزش شهروندی جهانی

درآمدی انتقادی بر مفاهیم و مباحث اصلی

ادا سانت، ایان دیویس
کارن پاشبای، لینت شولتز

مترجم: دکتر مریم بناهان

استادیار دانشگاه الزهرا (س)

سرشناسه	: آموزش شهروندی جهانی: درآمدی انتقادی بر مفاهیم و مباحث اصلی / ادا سانت ... [و دیگران]؛
مشخصات نشر	: مترجم مریم بناهان؛ ویراستار. سروش ملت‌پرست.
مشخصات ظاهری	: تهران: دانشگاه الزهراء، ۱۴۰۰.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۶۱۱۴-۸۲-۰
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیپا
یادداشت	: عنوان اصلی: Global Citizenship Education: A Critical Introduction to Key Concepts and Debates, 2018.
یادداشت	: ادا سانت، ایان دیویس، کارن پاشبای، لینت شولتز.
عنوان دیگر	: درآمدی انتقادی بر مفاهیم و مباحث اصلی.
موضوع	: آموزش و پرورش بین‌المللی
شناسه افزوده	: International education
شناسه افزوده	: سنت، ادا
شناسه افزوده	: Sant, Edda
شناسه افزوده	: بناهان، مریم، ۱۳۴۵ - ، مترجم
شناسه افزوده	: دانشگاه الزهراء
شناسه افزوده	: Alzahra University
رده‌بندی کنگره	: LC۱۰۹۰
رده‌بندی دیویی	: ۳۷۰/۱۱۶
شماره کتابشناسی ملی	: ۸۶۷۶۴۳۱
اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیپا	

آموزش شهروندی جهانی

درآمدی انتقادی بر مفاهیم و مباحث اصلی

انتشارات دانشگاه الزهرا (س)

نویسندگان: ادا سانت، ایان دیویس، کارن پاشبای، لینت شولتز
 مترجم: دکتر مریم بناهان (استادیار دانشگاه الزهرا (س))
 ویراستار: سروش ملت‌پرست
 کارگاه صفحه‌آرایی و طراحی جلد: نشر آزاد
 چاپ و صحافی: چاپ دیجیتال نیکو
 نوبت چاپ: اول
 شمارگان: ۳۰۰ نسخه
 شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۱۱۴-۸۲-۰
 بها: ۸۶۰۰۰۰ ریال
 سال نشر: زمستان ۱۴۰۰
 شماره تماس واحد فروش: ۰۲۱-۸۸۰۴۸۹۳۴، ۰۲۱-۸۵۶۹۲۸۳۹
 سامانه فروش الکترونیکی: <http://book.alzahra.ac.ir>
 کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر برای دانشگاه الزهرا (س) محفوظ است.

پذیرش چاپ این اثر در جلسه ۱۶۱ شورای انتشارات دانشگاه مورخ ۱۴۰۰/۷/۲۰ به تصویب رسید.

فهرست مطالب

پیشگفتار مترجم	۱۵
مقدمه	۱۷
هدف این کتاب	۱۸
تعاریف یا ویژگی‌های اصطلاحات کلیدی	۱۹
ساختار کتاب	۲۳
کاربرد این کتاب	۲۶
بخش اول: سؤال‌ها، مفاهیم و ابعاد اصلی	
۱: چرا شهروندی جهانی؟	
ایده‌های نتولیرال شهروندی جهانی	۳۱
پاسخ‌های انسان‌گرایانه به مسائل جهانی	۳۳
پاسخ ضداستعماری به جهانی‌شدن و شهروندی جهانی	۳۵
کتاب‌شناسی ضمیمه	۳۷
فعالیت	۳۸
فعالیت	۳۹
۲: چرا آموزش شهروندی جهانی؟	
شهروندی جهانی و اهداف تعلیم و تربیت	۴۱
آموزش شهروندی جهانی به‌مثابه صلاحیت	۴۲
آموزش شهروندی جهانی به‌مثابه اجتماعی‌شدن	۴۴
آموزش شهروندی جهانی به‌مثابه درونی‌سازی	۴۶
نتایج	۴۷
کتاب‌شناسی ضمیمه	۴۸
فعالیت‌ها	۴۹
۳: حقوق و وظایف جهانی	
کتاب‌شناسی ضمیمه	۵۱
کتاب‌شناسی ضمیمه	۵۵

۵۷.....فعالیت‌ها

۴: تصور جوامع جهانی از زاویه اخلاق استعمارزدای شهروندی جهانی ۵۹

اوبونتو: جهان‌بینی آفریقای جنوبی ۶۱

فضای اخلاقی مواجهه ۶۲

کتاب‌شناسی ضمیمه ۶۴

فعالیت ۶۵

۵: هویت‌های جهانی ۶۷

شهروندی، هویت و تعلیم و تربیت ۶۷

هویت (جهانی): خود (جهانی) و اجتماع (جهانی) ۷۰

نتایج ۷۴

کتاب‌شناسی ضمیمه ۷۵

فعالیت ۷۶

۶: شهروندی محلی و جهانی ۷۹

محلی و سایر «محلی‌ها» ۷۹

محلی و جهانی، تفاسیر و تحلیل‌ها ۸۱

تفاسیر: آیا «جهانی» وجود دارد؟ ۸۱

تحلیل‌ها: آیا تمامی «محلی‌ها» در یک «جهانی واحد» ادغام می‌شوند؟ ۸۲

شهروندی جهانی: محلی و جهانی ۸۴

کتاب‌شناسی ضمیمه ۸۵

فعالیت‌ها ۸۶

۷: شهروندی ملی و جهانی ۸۹

کتاب‌شناسی ضمیمه ۹۵

فعالیت‌ها ۹۶

۸: شهروندی سیاره و شهروندی جهانی ۹۹

شهروندی جهانی در آنتروپوسین / کاپیتالوسین / کاتولوسین ۱۰۳

کتاب‌شناسی ضمیمه ۱۰۴

فعالیت‌ها ۱۰۶

بخش دوم: چهارچوب‌های آموزشی اصلی..... ۱۰۷

۹: آموزش شهروندی..... ۱۰۹

کتاب‌شناسی ضمیمه ۱۱۴
 فعالیت‌ها ۱۱۵

۱۰: عدالت اجتماعی..... ۱۱۹

آیا می‌توانیم (و باید) عدالت اجتماعی را تعریف کنیم؟ ۱۱۹
 ابعاد عدالت اجتماعی و ارتباط آن‌ها با آموزش شهروندی جهانی ۱۲۰
 عدالت توزیعی ۱۲۱
 عدالت مشارکتی ۱۲۳
 نتیجه‌گیری: آموزش شهروندی جهانی با محوریت عدالت اجتماعی چیست؟ ۱۲۴
 کتاب‌شناسی ضمیمه ۱۲۵
 فعالیت‌ها ۱۲۶

۱۱: آموزش توسعه..... ۱۲۹

واژه‌شناسی ۱۲۹
 نوع‌شناسی رویکردهای نظری به توسعه بین‌المللی ۱۳۰
 ۱. پارادایم سرمایه‌داری لیبرال ۱۳۱
 پیشنهاد ۱۳۱
 مفاهیم اصلی ۱۳۱
 انتقادات ۱۳۲
 ۲. پارادایم مارکسیست ۱۳۳
 پیشنهاد ۱۳۳
 مفاهیم اصلی ۱۳۳
 انتقادات و زمینه ۱۳۴
 ۳. پارادایم پسااستعمارگرایی ۱۳۴
 پیشنهاد ۱۳۴
 مفاهیم اصلی ۱۳۵
 انتقادات و پاسخ‌ها ۱۳۵
 ۴. تساوی‌گرایی لیبرال ۱۳۶
 پیشنهاد ۱۳۶
 مفاهیم اصلی ۱۳۶

۱۳۷.....	انتقاداتها
۱۳۷.....	۵. انسان‌گرایی رادیکال در آموزش
۱۳۷.....	پیشینه
۱۳۷.....	مثال کلیدی
۱۳۸.....	مفاهیم اصلی
۱۳۸.....	انتقاداتها و پیچیدگی‌ها
۱۳۹.....	آموزش برای توسعه
۱۴۰.....	توسعه آموزش
۱۴۲.....	کتاب‌شناسی ضمیمه
۱۴۳.....	فعالیت‌ها
۱۴۵.....	۱۲: تربیت شخصیت
۱۵۰.....	کتاب‌شناسی ضمیمه
۱۵۱.....	فعالیت‌ها
۱۵۵.....	۱۳: تعلیم و تربیت جهانی
۱۵۵.....	گفتمان‌های جهانی درباره آموزش
۱۶۰.....	تأثیرات جهانی در آموزش
۱۶۲.....	نتایج
۱۶۳.....	کتاب‌شناسی ضمیمه
۱۶۴.....	فعالیت
۱۶۵.....	۱۴: آموزش صلح
۱۶۸.....	انتقادهای مربوط به آموزش صلح
۱۷۱.....	کتاب‌شناسی ضمیمه
۱۷۳.....	فعالیت‌ها
۱۷۵.....	۱۵: آموزش تنوع
۱۷۶.....	تنوع و صورت‌های مختلف آن
۱۷۶.....	تنوع و شهروندی
۱۸۱.....	نتیجه‌گیری: یک جامعه جهانی متنوع
۱۸۲.....	کتاب‌شناسی ضمیمه

۱۸۳	فعالیت
۱۸۵	۱۶: آموزش برای توسعه پایدار
۱۸۶	پایداری و آموزش برای توسعه پایدار: تاریخچه و بحث‌ها
۱۹۱	ESD و آموزش محیط‌زیست
۱۹۲	ESD و چشم‌اندازهای بومی
۱۹۴	ESD و شهروندی
۱۹۴	آموزش: در پیوند با آموزش شهروندی جهانی (GCE)
۱۹۵	کتاب‌شناسی ضمیمه
۱۹۷	فعالیت‌ها
بخش سوم: موضوعات اصلی در پژوهش و عمل؛ یاددهی - یادگیری درباره و برای شهروندی جهانی ۱۹۹	
۲۰۱	۱۷: پژوهش
۲۰۱	پژوهش در مورد سیاست، برنامه‌داری و سایر اشکال مستندات مکتوب
۲۰۳	پژوهش در مورد آموزش ابتدایی و متوسطه
۲۰۵	پژوهش در مورد آموزش عالی
۲۰۹	نتایج: شکاف‌های احتمالی در تحقیقات آموزش شهروندی جهانی
۲۱۰	کتاب‌شناسی ضمیمه
۲۱۱	فعالیت
۲۱۳	۱۸: برنامه‌داری
۲۱۵	بحث‌وجدل‌ها
۲۱۸	چگونه می‌توان شهروندی جهانی را در یک برنامه‌داری ارائه کرد؟
۲۱۹	آیا برنامه‌داری ملی از شهروندی جهانی حمایت می‌کند؟
۲۲۰	ذی‌نفعان اصلی چه کسانی هستند؟
۲۲۱	ارزشیابی
۲۲۲	کتاب‌شناسی ضمیمه
۲۲۳	فعالیت‌ها
۲۲۵	۱۹: اقدام جمعی
۲۲۶	شهروندی و مشارکت
۲۳۰	خدمت-یادگیری: اقدام جمعی و آموزش

۲۳۴	نتایج
۲۳۴	کتاب‌شناسی ضمیمه
۲۳۵	فعالیت‌ها
۲۳۷	۲۰: روش‌های یاددهی و یادگیری در آموزش شهروندی جهانی
۲۳۷	آموزش شهروندی جهانی به‌عنوان موضوعی میان‌رشته‌ای در برنامه‌ی درسی
۲۴۰	آموزش شهروندی جهانی، در ادغام با سایر موضوعات
۲۴۰	علوم اجتماعی
۲۴۲	آموزش زبان
۲۴۳	علوم، فنون، مهندسی و ریاضیات (STEM)
۲۴۴	آموزش شهروندی جهانی به‌عنوان یک موضوع درسی
۲۴۵	نتایج: رویکردها و قدرت و ضعف‌های مختلف، در آموزش شهروندان جهانی
۲۴۶	کتاب‌شناسی ضمیمه
۲۴۷	فعالیت
۲۴۹	۲۱: ارزیابی
۲۵۶	کتاب‌شناسی ضمیمه
۲۵۶	فعالیت‌ها
۲۵۹	واژه‌نامه
۲۶۵	منابع
۲۸۱	نمایه

فهرست جداول

جدول ۱-۵ . سوال‌های پیشنهادی برای تحقیق مبتنی بر همکاری	۷۷
جدول ۱-۹ . بحث‌های موافق و مخالف آزادکردن حق رأی ۱۶ ساله‌ها	۱۱۸
جدول ۱-۱۰ . رویکردهای مختلف به عدالت توزیعی	۱۲۲
جدول ۱-۱۳ . گفتمان‌های مربوط به آموزش جهانی و برنامه‌درسی ایده‌آل‌شان برای آموزش جهانی	۱۵۹

تقدیر

از مشاوره‌های ارزشمند دکتر انور براون
در مراحل مختلف تألیف بسیار سپاسگزاریم.

پیشگفتار مترجم

گسترش فناوری اطلاعات و ارتباطات و کمرنگ شدن مرزهای جغرافیایی، در کنار گسترش روزافزون روابط بین دولت - ملت‌ها، زمینه ورود به فضای نوین مدنی تحت عنوان «شهروندی جهانی» را فراهم می‌کند. شهروندی جهانی بیانگر درهم‌تنیده شدن سرنوشت انسان‌های ساکن در کره زمین است که بر نگرش‌های فراملیتی، جهانی و سیاره‌ای همراه با نگرش‌های محلی و ملی تأکید می‌کند. در فضای جهانی شده دنیای کنونی اعضای همه جوامع، شهروندان جهانی محسوب می‌شوند. شهروند جهانی مطابق با تعریف اکسفام، فردی است که ضمن آگاهی نسبت به جهانی گسترده‌تر، به‌عنوان یک شهروند جهانی ایفای نقش می‌کند، به تنوع و تفاوت‌ها احترام می‌گذارد، می‌داند که جهان از نظر اقتصادی، سیاسی، اجتماعی، فرهنگی، تکنولوژیکی و زیست‌محیطی چگونه عمل می‌کند، مشتاقانه متعهد به عدالت اجتماعی است، ضمن مشارکت فعال در سطوح مختلف اجتماعی - از محلی تا جهانی - با دیگران برای تبدیل کردن جهان به مکانی مطلوب‌تر همکاری دارد و در نهایت مسئولیت اعمال و اقدامات خویش را برعهده می‌گیرد. مفهوم آموزش شهروندی جهانی، ناظر بر انتظارات ویژه‌ای از نظام آموزشی مبنی بر دراختیار گذاشتن مهارت‌ها، نگرش‌ها و دانش ضروری برای حضور در این عرصه است. از جمله وظایف نظام‌های آموزشی در شرایط جهانی شدن، رشد و پرورش ظرفیت‌های وجودی افراد و گروه‌ها برای ورود آگاهانه و مسئولانه به چرخه جهانی مشارکت‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و زیست‌محیطی است.

نویسندگان این کتاب با هدف بحث و بررسی در مورد آموزش شهروندی جهانی، تلاش کرده‌اند تا حد امکان جهانی‌شدن، شهروندی و تعلیم و تربیت را به‌عنوان سه مقوله محوری در این حوزه در کنار هم مورد توجه قرار دهند. در مقدمه کتاب به‌وضوح به ساختار کتاب اشاره شده و قسمت‌های مختلف آن مطرح شده است. این کتاب در سه بخش اصلی: سؤال‌ها، مفاهیم و ابعاد اصلی؛ چهارچوب‌های آموزشی اصلی و مسائل اصلی در پژوهش و عمل یاددهی و یادگیری به آموزش شهروندی جهانی پرداخته است. مباحث مربوط به عدالت اجتماعی، آموزش توسعه، صلح، تنوع، جهانی و آموزش توسعه پایدار از منظر رویکردهای مختلف به شهروندی جهانی و آموزش از جمله مباحثی است که در راستای آموزش شهروندی جهانی مورد توجه قرار گرفته است. شیوه تنظیم بخش‌ها، فصول و ارائه مطالب و دراختیار گذاشتن فهرست کوتاهی از منابع اصلی، یک تمرین عملی و فهرستی از منابع برای مطالعه بیشتر در انتهای هر فصل، به این

کتاب ویژگی یک منبع درسی مناسب برای دانشجویان ترم آخر کارشناسی و دانشجویان کارشناسی ارشد، بخشیده است.

با توجه به ساختار پیچیده و جملات طولانی و مرکب استفاده شده توسط نویسندگان، مترجم کوشیده است تا حد امکان، ضمن متعهدماندن به متن اصلی و رعایت امانت، به صورتی نسبتاً روان و به دور از ابهام و متناسب با دستورالعمل فارسی، متن را ترجمه نماید. برای وضوح بخشی هرچه بیشتر به ترجمه، سعی شده است بالضرورة معادل انگلیسی برخی از واژگان در پانوشت عرضه شود. علاوه بر این، برای بسیاری از ترکیبات و اصطلاحات نامأنوس، توضیحات روشن کننده‌ای با استفاده از دایره‌المعارف‌ها و منابع اصلی به صورت پانوشت در دسترس قرار داده شده است. امیدوارم این ترجمه، علی‌رغم کاستی‌های ناخواسته، مورد توجه محققین، متخصصین، علاقه‌مندان و دانشجویان عرصه‌های علوم تربیتی و علوم اجتماعی از جمله شهروندی، شهروندی جهانی و آموزش شهروندی جهانی قرار گیرد.

در پایان لازم می‌دانم از معاونت پژوهشی و مسئولان بخش انتشارات دانشگاه الزهرا (س) تشکر و قدردانی نمایم.

مریم بناهان

استادیار دانشگاه الزهرا (س)